

KVADRATI

EKOSEN
SPECIALISTI ZA IR OGREVANJE

080 30 10

Znižajte stroške
ogrevanja do 65%

www.ekosen.si

Vinilne talne obloge

Različni načini polaganja, odpornost in pestre vizualne rešitve ustrezajo tudi najbolj zahtevnim potrebam.

Pogovor

Z arhitektom Juretom Kotnikom, predavateljem, piscem knjig in svetovalcem pri Svetovni banki, o dobri arhitekturi.

Zeleni prsti v januarju

Začetek leta je idealen za zastavljanje novih ciljev in smelih načrtov, tudi povezanih z domačim vrtom.

Prenova kopalnice

Ob prenovi tega prostora naj se estetika podredi funkciji. Gre za projekt, ki se ga ne lotimo pogosto, saj je povezan s precej visokimi stroški.

Foto: Shutterstock

ZELENI PRSTI V JANUARJU

Začetek leta je idealen za zastavljanje novih ciljev in smelih načrtov, tudi povezanih z domačim vrtom. Prav tako se lahko v prijetnih zimskih dneh že lotimo nekaterih zelenih opravil na prostem.

■ JASNA MARIN

Zelenjavni vrt pozimi večinoma počiva, rastlinjaki pa so polni življenja. "Z domačim rastlinjakom boste zlahka poskrbeli za samooskrbo z zelenjavo čez vse leto. V rastlinjaku do januarja ali februarja uspevajo vse vrste radičev, prav tako zimska solata, motovilec, blitva in špinača. Tudi zelje, kitajsko zelje in glavnatih ohrovt, ki smo jih z vrta prestavili v rastlinjak, bodo mnogo dlje vzdržali, kot če bi ostali na prostem," pojasnjuje Davor Špehar iz Zelenega sveta.

Zima doslej ni bila prehuda, zato lahko na vrtu marsikje še vedno pobirate glavnatih ohrovt. "Tudi brstični ohrovt praviloma pospravimo do konca januarja. Na pro-

stem lahko ob ugodnih razmerah prav tako prezimi listnatih ohrovt. V toplih zimah sta dostopna še motovilec in divja rukola. Vrtno krešo pozimi zavarujte z nizkim tunelom, ki ga prekrijete s folijo. Pokrijete jo lahko tudi s steklom in si tako podaljšate pobiranje v hladnejših mesecih," svetuje sogovornik.

Prve setve v zavetju

Tople dneve izkoristite za prezračevanje rastlinjakov. V začetku januarja lahko vanje posadite prve sadike letnih solat, če jih lahko kje kupite, prav tako lahko posejete grah, bob, rukolo, zimski portulak, blitvo in peteršilj. "Tudi stoletno čebulo lahko

posejete za sadike v rastlinjaku in jih kasneje presadite na prosto. Če je zmanjkalo motovilca, ga lahko sejete ponovno, najbolje v multiploščice, in jih do vznika hranite v hladnem vetrolovu, potem pa premaknete v neogrevan rastlinjak. Sadike ob primerni velikosti presadite v vrste. Posadite lahko tudi česen in čebulo, ki ju boste uporabljali v prvih solatah. Pri tem upoštevajte vremenske razmere, saj neogrevan rastlinjak le ni enako kot pomladansko toplo vreme," poudarja Špehar.

V zasipnici, ki ste jo naredili v rastlinjaku ali na prostem, se bodo dolgo obdržale različne korenovke in gomoljnice. Korenje,

FOTO: WAMA

[1]

- [1] V rastlinjaku zalivajte v dopoldanskem času, prav tako poskrbite za redno zračenje, da v prostoru ne zastaja vlaga, ki bi lahko povzročila gnitje ali plesenje rastlin.
- [2] Agrumi najbolje prezimijo v svetlem in hladnem prostoru s temperaturo od 8 do 12 stopinj Celzija. Zalivajte jih približno vsake štiri tedne.

kolerabo, repo, črno redkev in rdečo peso po potrebi pobirajte in sproti porabite v kuhinji.

Koristna topla greda

V topli gredi lahko prezimijo endivija, radič, zelje in druge prezimno manj občutljive vrtnine, tudi špinača in motovilec. Špehar poudarja, da je pozimi topla greda uporabna kot zasipnica, za katero ni treba kopati jame.

Tople grede bodo prišle prav vsem, ki želijo pridelati lastno seme zelja. Vanje lahko še dolgo v zimo sejete zimski portulak, azijsko listno zelenjavno, rukolo.

Na visokih gredah in gomilah ni dela, saj morajo počivati, razlaga Špehar. "Pozimi ne prekopavajte visokih gred in gomil, ne sejte ali sadite nanje, da ohranite kompost in mikroor-

FOTO: ZELENİ SVET

Listna zelenjava hitro vzklje

Davor Špehar in Primož Brezovec iz Zelenega sveta: "V pladnje lahko sejemo azijsko listno zelenjavo, rukolo, krešo ter druga zelišča in začimbe za sprotno rabo. Azijska listna zelenjava uspeva na okenski polici v jesenskem, zimskem in zgodnjem spomladanskem času, ko primanjkuje svežih vitaminov z domačega vrta. Setev azijske listne zelenjave lahko opravite tudi pozimi. Rastline režite večkrat, vsekakor pa takrat, ko dosežejo 10 cm višine. Če so listi preveliki, lahko pogrenijo. Priporočljivo je rezanje na višini listov 6 do 8 cm. Setve na okenski polici ponavljajte na dober teden, zemljo v posodi redno menjavajte. Da preprečite pretegnjenost rastlin, posodo ali korito vsak dan obračajte. Skrbite tudi za redno zalivanje, da se zemlja ne presuši. Tudi rukolo pozimi sejte v plitve posode. Kali zelo hitro in iz tal pokuka že v dobrem tednu."

ganizme. Greda mora biti pokrita z naravno prekrivko."

Popravite ograje

Če ste pozabili na zaščito debel pred zajci, jo čim prej pripravite. "Za posamezna drevesa je najboljša zaščita mreža, ki jo še pred snegom pritrdite okoli debla. Po potrebi v suhem vremenu obnovite še belež na deblih, ki ga nanašamo pred zimo. Pregledati in popraviti je treba ograje, ki služijo za zaščito pred divjadjo. Prav tako preglejte zimsko zaščito občutljivih sadnih vrst, kot so kivi, kaki, figa, granatno jabolko," našteva Primož Brezovec iz Zelenega sveta.

Ptice pozimi ustrezno nahranite. Če zemljo prekriva snežna odeja, imajo ptice omejen dostop do hrane. V vrtove zato postavite ptičje krmilnice in jih redno polnite. Ptice bodo hvaležne tudi za lojne pogače, ki so pozimi pomemben vir energije. Loj skuhajite in umešajte semena, z zmesjo napolnite jogurtov lonček in na sredo denite vrvico ali pa v krmil-

FOTO: FLORADANIA

[3]

FOTO: BELLAFLORA

[4]

[5]

FOTO: SHUTTERSTOCK

- [3] Semena telohov vzklijejo zgolj, če pred setvijo pomrznejo. Zato jih posejte v posode, jih zalijte in postavite na prosto.
- [4] Ptice bodo v mrzlih dneh hvaležne za lojne pogače, ki so pomemben vir energije.
- [5] Obdobje zimskega mirovanja je primeren čas za žaganje poškodovanih dreves in za redčenje grmov. Za to delo izberite dan, ko ni zmrzali.

[2]

FOTO: PEXELS

FOTO: PEXELS

Lesni pepel koristen za vrt

Lesni pepel, ki ostane po kurjenju lesa, vsebuje veliko kalija, zato ga lahko dodajate tlom kot gnojilo. Kalij je eno od osnovnih treh hranil, ki jih rastline potrebujejo poleg dušika in fosforja. Kalij tudi krepi odpornost rastlin ter izboljša kakovost cvetov in plodov. Največ kalija vsebuje pepel iz bukovega lesa (okrog 30 odstotkov), najmanj ga je v pepelu iz oljčnega lesa. Fosforja je v pepelu manj, od 2 do 5 odstotkov. Lesni pepel žal ne vsebuje dušika, ki je nujen za rast rastlin, ker se porabi v procesu gorenja. Vsebuje pa lesni pepel nekatere druge pomembne elemente, kot so kalcij, magnezij, silicij, mangan, žveplo, železo, cink, molibden, baker, bor ...

- Z dodajanjem lesnega pepela lahko dvignete pH v tleh in tako izboljšate prekislata tla.

- Lesni pepel pospešuje proces kompostiranja in je dobrodošel dodatek na kompostni kup. V ta namen uporabite 4 kg/m², še zlasti če je na njem veliko

listja in sveže pokošene trave, ki povzročata kislo reakcijo.

- Največji porabniki kalija rastejo na zelenjavnem vrtu. To so kapusnice, korenovke in plodovke.

- Tudi vrtnicam, sadnemu drevju in vinski trti lahko dodate lesni pepel.

- Nekateri ga uporabljajo tudi na trati, saj naj bi s tem, ko se dvigne pH v tleh, bila onemogočena rast mahu.

- Uporabo lesnega pepela odsvetujemo pri rastlinah, ki uspevajo na kislih tleh in ne marajo kalcija. To so rododendroni, azaleje, hortenzije ...

Za 10 m² vrta boste potrebovali do 3 kg lesnega pepela, lahko pa ga dodajate tudi v sadilne jame. Pri uporabi ne smete pretiravati, sicer dosežete nasprotni učinek od želenega. Lesni pepel zaradi svoje bazičnosti ni primeren za uporabo na alkalnih in peščenih tleh.

nico dajte malo masti, ki bo v mrzlih dneh koristila pticam.

Izdelate lahko tudi ptičje valilnice.

Priprava cepičev in orodja

Imate spomladi namen precepljati in ob koncu zime obrezati sadno drevje? Potem v naslednjih dneh pregledajte orodje, torej škarje, cepilni nož, žagico, vse skupaj očistite, nabrusite, podmažite, in če je treba, kaj tudi zamenjajte. "Na Primorskem je lahko že v januarju čas za rez koščičastega sadnega drevja. Na

celini pa počakamo na prvo rez do februarja," svetuje Brezovec.

Je pa za spomladanske načine cepljenja sadnega drevja konec januarja čas za nabiranje cepičev. "Cepiče izbrane sorte naberite v času mirovanja drevja. Za pripravo cepičev odberite enoletne dozorele poganjke, ki so debeli najmanj kot svinčnik. Poiščite jih na sončni strani drevesa. Shranite jih v domačem hladilniku, zavite v vlažen papir. Pazite, da se cepiči ne poškodujejo zaradi prenizkih temperatur, zato izberite del hladilnika, ki je

namenjen shranjevanju zelenjave. Cepičev ne hranite skupaj s sadjem. Lahko pa jih shranite tudi zakopane v pesek v hladni vrtni lopi, rastlinjaku ali kleti. Pesek naj ne bo presuh in tudi ne preveč moker. Idealno je, da cepiče do cepljenja shranjujete pri temperaturi štiri stopinje Celzija.

Če bo snežilo

Moker in težek sneg previdno otriesite z dreves, priporoča Brezovec. "Težek sneg lahko poškoduje rodni les. Poganjke grmičastega jagodičja pa povežite z vrstico, da jih ne polomi sneg."

Sečnja, žaganje, pomlajevanje

V januarju lahko opravite sečno sadnih in okrajsnih dreves. Starih in močno razvejenih dreves ne požagajte naenkrat, še zlasti če rastejo v neposredni bližini drugih rastlin, saj bi jih lahko med padcem polomila. Najprej odžagajte veje, nato postopoma skrajšujte deblo.

Januarja pomlajujete leskove grme. Pri tleh izrežite stare veje, pri katerih ste med sezono opazili, da manj rodijo.

Prav tako je čas za obnovitev vezi, s katerimi so drevesa pritrjena ob oporo. Kjer je treba, vezi zamenjajte in jih zavežite v obliki osmice tako, da je del zanke okoli drevesa, drugi del osmice pa naj bo privezan okoli kola. Raje kot ozke vrvice za privezovanje uporabite široke trakove, ker bodo najmanj ranili drevesa.

Setev mrzlokalkiv, nega posodovk

Določena semena vzklijejo zgolj, če pred setvijo malo pomrznejo. Sem spadajo telohi, srčki, plahtice, preobjeda, vijolice, pomladni jeglič. Kdor želi omenjene rastline vzgajati doma, naj jih ta mesec poseje v glinene posode, napolnjene s setvenim substratom. Posejano seme je treba na tanko posuti z drobnim peskom in z roko rahlo potlačiti, nato pa vse skupaj previdno zaliti in postaviti na zavetno lego v vrtu na prostem. Ob toplejšem vremenu posejano večkrat narahlo zalijete.

Imate doma agrume? Ti najbolje prezimijo v svetlem in hladnem prostoru s temperaturo od osem do dvanajst stopinj Celzija. Zalivajte jih približno vsake štiri tedne. Presajajte jih šele spomladi, tudi gnojenje bo sledilo šele v toplih mesecih. Ko se na agrumih pojavi kapar (škodljivec s ščitom se pojavi na steblih vej in izloča lepljivo medeno roso, ki je vidna na listih in tleh), je škodljivca težko odpraviti. Sprotno odstranjevanje z vato in alkoholom po navadi pomaga zgolj za kratek čas. Kaparja najučinkoviteje zatiramo s sistemskimi insekticidi, ki so na voljo v kmetijskih apotekah. ■